

WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
Faksi: (09) 7740 2139
www.wwf.fi, www.panda.org

MMM

Osastopäällikkö Tuula Packalen (tuula.packalen@gov.fi)
Asiantuntija Ida Anomaa (ida.anomaa@gov.fi)
kirjaamo.mmm@gov.fi

9.6.2023

WWF:N LAUSUNTO ITÄMEREN HYLJEKANTOJEN HOITOSUUNNITELMALUONNOKSESTA (MMM LAUSUNTOPYYNTÖ 10.5.2023, VN/9272/2023)

WWF kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä merihylkeistä

Itämerennorppa

Saimaannorpan tapaan meillä jääkauden jälkeisenä arktisena reliktinä elävä itämerennorppa on aikanaan ollut Itämeren runsain hylje. Reilut sata vuotta sitten itämerennorppia oli metsästystilastoista arvioituna noin 200 000 yksilöä. Pitkään kestänyt liiallinen pyynti ja ympäristömyrkköjen aiheuttama lisääntymiskyvyttömyys romahduttivat kannan 1900-luvun lopulla muutamaa prosenttiin alkuperäisestä.

Nyt itämerennorpan kokonaiskanta on vain kymmenisen prosenttia entisestä, ja se on pirstoutunut erillisiksi osakannoiksi, joista vain Perämeren kanta on ollut hitaasti kasvava¹. Saaristomerennorppakanta tiedetään vain noin 200–300 yksilön kokoiseksi, ja itäisen Suomenlahden (Venäjän ja Suomen yhteinen) lisääntymiskanta on tätäkin pienempi. WWF julkaisi vuonna 2017 yhteenvetoraportin [The Baltic Ringed Seal – An Arctic Seal in European Waters](#) eteläisten itämerennorppakantojen tilanteesta ja uhista.

Itämeren suojelukomissio (HELCOM) on luokitellut itämerennorpan uhanalaiseksi² (vaarantunut, VU). Syynä tähän on kannan pieni koko, heikko kasvunopeus ja ilmastonmuutoksen aiheuttama uhka. **Näistä ilmastonmuutoksen aiheuttama uhka on nopeasti kasvava, ja se tulee jo nyt ottaa ennakoivasti huomioon kannanhoidossa.**

Itämerennorppa pesii tyypillisesti yhteen jäätyneessä ajojäässä, joka on ollut Perämeren normaalitalvina hyvinkin stabiili pesimäympäristö norpalle. Ilmastonmuutoksen myötä heikot jäätalvet tulevat yleistymään myös Perämerellä. Tästä esimerkkinä on jäätalvi 2019–2020, joka oli Itämeren mittaushistorian heikoin. Jäätä kehittyi enimmillään vain 37 000 neliökilometriä, kun edellinen vähyyssennätys (2007–2008) oli 49 000

¹ The Baltic Ringed Seal – An Arctic Seal in European Waters – WWF Finland report 36. <https://wwf.fi/mediabank/9825.pdf>

² HELCOM Red List of Baltic Sea species in danger of becoming extinct. Baltic Sea Environment Proceedings No. 140 <http://helcom.fi/Lists/Publications/BSEP140.pdf>

neliökilometriä. Perämeri oli talvella 2019–2020 norpan lisääntymisaikaan poikkeuksellisen vähäjäinen eikä jäänyt koko talven aikana kertaakaan kokonaan. Ilmastonmuutoksen heikentävä vaikutus norppakantaan näkyy viiveellä, sillä norppa on pitkäikäinen laji³.

Koska itämerennorpan suojelutilanne on jo nyt heikko eteläisillä alueilla ja elinolosuhteet ovat huononemassa myös Perämerellä, itämerennorpalle on WWF:n mielestä kiireistä laatia oma suojeluohjelma.

Halli

Myös harmaahylje huippupetona kuuluu olennaisena osana Itämeren ekosysteemiin. Itämeren hallikanta romahti 1900-luvun alun noin 100 000 hylkeen tasolta liian voimakkaan pyynnin ja ympäristömyrkyjen takia. Alimmillaan 1970-luvun lopulla kanta oli muutaman tuhannen hylkeen suuruinen. Sittemmin kanta on toipunut, ja nyt koko Itämeren kanta on noin puolet 1900-luvun alun tasosta.

Vaikka koko Itämeren hallikanta on ollut kasvussa koko 2000-luvun ajan, Suomen merialueella hallin laskentakanta ei kasvanut vuoden 2006 jälkeen kymmeneen vuoteen juuri lainkaan. Aivan viime vuosina Suomen laskenta-alueella on nähty entistä suurempia hallimääriä. Vuoden 2021 laskennassa havaittiin Suomen merialueella noin 18 000 hallia.

Ruotsin viime vuosina erittäin nopeasti ja voimakkaasti kasvanut hallin pyynti vaikuttaa todennäköisesti Suomen merialueen laskentakantaan yksilöiden siirtymisen kautta. Yksilömäärien kasvu lounaisimmassa Suomessa viime vuosina johtuneekin osittain tästä.

Suomen merialueen hallikantaan vaikuttavat myös Ahvenanmaan ja Ruotsin metsästyskiintiöt. WWF on toistuvasti esittänyt että 1050 yksilön pyyntikiintiö on liian suuri Suomen metsästysalueen hallikantaan nähden, ja että se johtaisi täyttyessään todennäköisesti pidemmällä jaksolla harmaahylkeen taantumiseen Suomessa. Tältä on vältytty, koska suuresta kiintiöstä huolimatta toteutunut saalismäärä on jäänyt huomattavasti kiintiötä pienemmäksi. Toteutunut hallisaalis on ollut ennen 2020-luvun vuosia alle 20 prosenttia kiintiöstä. Sen jälkeen Suomessa käyttöön otettu, julkisessa keskustelussa tapporahaksi leimattu halliurosten poistamisasetus (2020/184) on nostanut Suomen hallikiintiön toteutumisprosenttia.

---

³ Halkka, A. (2020). Changing climate and the Baltic region biota. Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/313939>

WWF:n kommentit Itämeren hyljekantojen hoitosuunnitelmaluonnoksesta

WWF ei pysty kommentoimaan tässä yhteydessä tekstissä viitattua kannanhoitosuunnitelman taustaosiota, koska se ei sisälly lausuntopyyntöön aineistoon.

Päätavoitteet

- Hoitosuunnitelman päätavoitteet, eli hallin suotuisan suojelutason säilyttäminen ja itämerennorpan osalta se, että suojelutaso ei vuoteen 2030 mennessä heikkene ja suotuisan suojelutason saavuttaminen, ovat itsestään selviä ja kannatettavia. Ehdotetut toimenpiteet eivät kuitenkaan monelta osin vaikuta aidosti pyrkivän päätavoitteeseen, vaan enemmänkin hylkeiden metsästyksen tehostamiseen.
- Ilmastonmuutoksen itämerennorpalle aiheuttama uhka on nopeasti kasvava, ja se tulisi jo nyt ottaa ennakoivasti huomioon lausunnolla olevassa suunnitelmassa.
- Etenkään itämerennorpan suojelutason heikkenemisen pysäyttämiseksi ja suotuisan suojelutason saavuttamiseksi ei juurikaan esitetä vaikuttavia käytännön toimenpiteitä. Luvun 1 perustelutekstissä (s.12) todettu, että *”Luontodirektiivin määritelmän mukaan suojelun taso on suotuisa, kun laji pitkällä aikavälillä säilyy luontaisessa ympäristössään eikä sen luontainen levinneisyysalue supistu”* on itämerennorpan kannanhoitotavoitteen osalta hyvin keskeinen. Eteläiset itämerennorppakannat ovat jo nyt hyvin suuressa riskissä hävitä. Jos joku niistä häviäisi, itämerennorpan luontainen levinneisyysalue supistuisi huomattavasti eikä suotuisaa suojelun tasoa voitaisi saavuttaa, vaikka Perämeren kanta jatkaisi kasvuaan. Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaan⁴ sisältyvän, vasta käynnistysvaiheessa olevan toimenpiteen TPO2022-LUONTO6 *”Itämerennorpan eteläisten kantojen suojeluun liittyvien hoitotoimenpiteiden laatiminen ja toteutus”* yhteys nyt lausunnolla olevaan kannanhoitosuunnitelman luonnokseen on täysin puutteellisesti kuvattu. Kyseessä on merenhoidon toimi, jolla on jo asetettuna selkeät tavoitteet ja myös jo vahvistettu aikataulu. Tältä osin toimenpiteiden teksti on muotoiltava kokonaan uudestaan toimenpiteen TPO2022-LUONTO6 mukaiseksi.
- Luvun 1 perustelutekstissä (s. 12) esitetty *”Tulisikin selvittää Saaristomerellä ja Suomenlahdella itämerennorpan keinopesien käyttöä lisääntymismenestyksen parantamiseksi ja lajin tulevaisuuden odotusten ja elinympäristön laadun kohentamiseksi tulevaisuudessa”* on jo osin vanhentunut, sillä keväällä 2023 Saaristomerellä syntyi itämerennorpan kuutti Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeen rakentamaan pesäkatokseen⁵. Tältä osin tulee kirjata pidemmälle menevä konkreettinen toimenpide pesäkatosten määrän lisäämiseksi sekä ja niiden tehon seuraamiseksi sekä Saaristomerellä että Suomenlahdella.
- WWF on eri mieltä päätavoitteisiin kirjatusta, että Perämerellä ei olisi tarpeen perustaa itämerennorpan suojelemiseksi suojelualueita. Perämeri on ainoa elinvoimainen itämerennorpan lisääntymisalue, ja sekin on yhä pahemmin ilmastonmuutoksen uhkaama. Perämeren jääkentän yhtenäisyyttä ja häiriöttömyyttä tulee varjella esimerkiksi uusilta laivaväyliltä ja muilta hankkeilta ja ottaa huomioon esimerkiksi tuulivoiman sijainnin ohjauksessa.

⁴ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163704>

⁵ <https://wwf.fi/uutiset/2023/04/historiallisia-uitisia-itamerennorppa-synnytti-kuutin-ihmisen-rakentamaan-keinopesaan%E2%80%AF/>

- Tavoite vähentää tehokkaasti kalastukselle ja kalankasvatukselle aiheutuvia hyljevahinkoja kehittämällä hyljevahinkoja estäviä pyydyksiä ja kalankasvatustilojen suojaustoimenpiteitä on hyvin kannatettava, mutta samassa yhteydessä esitetty tavoite mahdollistaa hallin metsästys nykyistä laajemmin ei kohdennu oikein. Pyydyksille ja kalankasvatustiloille haittaa aiheuttaviin halleihin tulee kohdistaa toimenpiteitä nimenomaan niille alueille, joilla ne aiheuttavat haittaa. Toimenpide, jossa kannustetaan ja koulutetaan hylkeenmetsästäjiä tehokkaan ja eettisesti hyväksyttävän metsästyksen lisäämiseksi tulee poistaa kannanhoitosuunnitelman päätavoitteen vastaisena.
- Lisäksi suunnitelmaluonnoksen yleisenä puutteena on se, että yksittäisille toimenpiteille ei esitetä vastuullisia toteuttajatahoja eikä tavoiteaikataulua.

Hyljekantojen seuranta ja hyljetutkimus (luku 2.2)

- Osiossa Meristrategiadirektiivin vaikutus hyljekantojen hoitoon (s.17) oleva toimenpidekirjaus ”Hoitosuunnitelman toimenpiteillä toteutetaan Merenhoidon toimenpideohjelman toimenpidettä (TPO2022-LUONTO 6) vastaavat hoitotarpeet, eli itämerennorpan eteläisten esiintymisalueiden suojeluun liittyvien hoitotoimenpiteiden laatiminen ja toteutus (katso myös luku 5.2).” on hyvin epäselvä ja tulkinnasta riippuen jopa ristiriitainen merenhoitosuunnitelman kanssa. Viitattua lukua 5.2 ei lausunnolla olevassa kannanhoitosuunnitelmassa ole lainkaan. Kirjaus tulee muuttaa toimenpiteen TPO2022-LUONTO 6 kuvausta vastaavaksi:

Toimenpiteessä Suomen eteläisille itämerennorppakannoille laaditaan oma suojele- ja tutkimusohjelma, jonka tavoitteena on saavuttaa näiden kantojen kestävä taso ja siten estää itämerennorpan levinneisyysalueen merkittävä supistuminen. Suojele- ja tutkimusohjelma toimii itsenäisenä ohjelmana, mutta osa toimenpiteistä voi olla samansuuntaisia kuin Itämeren hyljekantojen hoitosuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet

Osana toimenpidettä kehitetään myös kannanlaskentamenetelmiä, kuten yksilöntunnistusta, sillä jäiden väheneminen hankaloittaa nykyisen jäiltä tapahtuvan lentolaskentamenetelmän käyttöä. Toimenpiteessä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan Our Saimaa Seal LIFE-hankkeen toimenpiteitä ja tuloksia. Lisäksi toimitaan yhteistyössä Venäjän ja Viron kanssa itäisen Suomenlahden itämerennorpan suojelemiseksi ja kannan elvyttämiseksi.

Vastuutaho: WWF (suoja- ja tutkimusohjelman laatiminen) ja MMM (hyljekantojen hoitosuunnitelma)

Osallistajat: YM, SLL, Luke, Suomen riistakeskus, Metsähallitus, Our Saimaa Seal LIFE-hanke

- Osiossa Hyljekantojen seurannat Suomessa (s. 19) oleva toimenpide ”Luonnonvarakeskus siirtää painopistettä hyljekantojen seurannassa hallilaskennoista itämerennorpan Perämeren, Saaristomerén ja Suomenlahden kannanarvioinnin tarkentamiseen. Itämerennorppien runsauden seuranta eteläisillä alueilla toteutetaan Suomessa aina jääolosuhteiden salliessa, jotta itämerennorpan tilasta Suomenlahdella ja Saaristomerellä olisi mahdollisimman ajantasainen tieto” on sikäli hyvä ja kannatettava, että ilmastonmuutoksen yhä pahemmin uhkaama itämerennorppa ehdottomasti kaipaava lisää seuranta- ja tutkimuspanostusta. Tämä ei saa kuitenkaan vaarantaa hallikannan seuranta esimerkiksi jättämällä seuranta joinakin vuosina tekemättä. Luotettavaa ajantasaista tietoa molempien lajien kannoista tarvitaan mm. metsästyskiintiöpäätösten ja ympäristön tilan seurantojen tarpeisiin.

- Vastaavasti osiossa Hylkeisiin liittyvä muu tutkimus (s. 20) oleva toimenpide *”Itämerennorppien liikkumisen tutkimus GPS-lähettimillä erityisesti Suomenlahdella ja Saaristomerellä, ja ilmastonmuutoksen vaikutuksen tutkimus”* on hyvin tärkeä.

Hylkeiden suojelu (luku 2.3)

- WWF vaatii toimenpiteen *”Itämeren hyljekantojen suojelemiseksi ei ole tarpeen perustaa uusia suojelualueita. Mikäli merellisiä suojelualueita perustetaan muiden luontoarvojen suojelemiseksi, ei hylkeiden metsästystä tule kieltää. Hylkeiden metsästystä ei tule myöskään rajoittaa aika-, mairinnousu- tai aluerajoituksilla”* poistamista suunnitelmasta. Luonnonsuojelualueet perustetaan luonnonsuojelulain määrittämällä tavalla luonnon suojelemiseksi, ja metsästys ei lähtökohtaisesti kuulu niille. Hylkeiden metsästys aiheuttaa häiriötä ja vaaraa myös muille lajeille. Itämerennorppa saattaa hyvinkin tarvita uusia suojelualueita.
- Samassa toimenpideluettelossa oleva kirjaus *”Merialuesuunnittelussa otetaan huomioon hylkeiden tarvitsemat avainelinympäristöt, siten että vältetään toimenpiteitä, jotka heikentävät elinympäristöjen laatua ”* on hyvä. Perämeri on ainoa elinvoimainen itämerennorppan lisääntymisalue, ja sekin on yhä pahemmin ilmastonmuutoksen uhkaama. Perämeren jääkentän yhtenäisyyttä tulee varjella esimerkiksi uusilta laivaväyliltä ja muilta hankkeilta.
- Toimenpiteen *”Tiivistetään yhteistyötä Ruotsin kanssa suurempien saalismäärien määrittämiseksi.”* tavoite on epäselvä. WWF ehdottaa, että sen sijaan kirjataan toimenpiteeksi, että Suomi käynnistää yhdessä Ruotsin kanssa valmistelu Perämeren-Merenkurkun itämerennorppakannan yhteiseksi hoitosuunnitelmaksi, joka turvaa itämerennorppan säilymisen elinvoimaisena pitkällä tähtäimellä lisääntymisolujen heikentyessä. Metsästyskiintiöt molemmissa maissa tulee jatkossa sopia tulevan yhteisen kannanhoitosuunnitelman ja kestäväen kokonaiskiintiön pohjalta.
- Molemmat ehdotetut toimenpiteet osiossa Hylkeiden jääminen sivusaaliiksi (s. 23) ovat tärkeitä ja kannatettavia. Niillekin tulisi määritellä vastuutahot ja aikataulu.
- Osiossa Itämerennorppakannan hoito ja suojelu Suomenlahdella ja Saaristomerellä esitettävät toimenpiteet ovat tarpeellisia ja kannatettavia, mutta toimenpideluetteluun tulee lisätä merenhoidon toimenpideohjelman toimenpide TPO2022-LUONTO 6 ja siitä seuraavat toimet. Keinopesien osalta ollaan jo pidemmällä kuin tekstissä kuvataan (ks. edellä kohta Päätavoitteet)

Hylkeet ja kalatalouden toimintaedellytykset (luku 2.4)

- Osiossa Pyydyskehitys, kalanviljelylaitosten suojaus ja hylkeiden karkotus kalanpyydyksiltä sekä vahinkoja aiheuttavien hallien poistaminen (s.28) oleva toimenpide-ehdotus *”Kaupalliselle kalastukselle ja kalankasvatukselle vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta aiheutuviin kustannuksiin annetun valtioneuvoston asetuksen 184/2020 voimassaoloaika pidennetään vuoden 2027 loppuun”* on osin epäselvä. WWF suhtautuu suopeasti korvauksiin pyydyksiin hukkuneiden hylkeiden asianmukaisesta käsittelystä ja näytteiden toimittamisesta niistä viranomaisille, mutta vastustaa jyrkästi vuonna 2022 lausunnolla ollutta esitystä, että asetusta laajennettaisiin koskemaan myös kalastuslain 64 §:n mukaisien vaelluskalavesistöihin kuuluvia jokiin ja niiden suualueita. Korvaus myös nostaa hallin metsästyskiintiön toteumaa, jolloin lähestytään tilannetta, jossa hallin metsästysverotus Suomen merialueella voisi yhdessä Ahvenanmaan pyynnin kanssa ylittää ns. kestäväen verotuksen tason.

Hylkeiden metsästys (luku 2.5)

- WWF vaatii osiossa Hylkeiden metsästykseen soveltuvien alueiden hyödyntäminen (s. 34) olevan toimenpide-ehdotuksen ”Varmistetaan hylkeiden metsästyksen jatkuminen uusilla perustettavilla suojelualueilla ja huolehditaan metsästyksen sallimisesta merellisten kansallispuistojen nykyisillä ja tulevilla mahdollisilla laajennusalueilla” poistamista. Olemassa olevat ja tulevat kansallispuistot ja muut luonnonsuojelualueet on perustettu alkuperäisluonnon suojelemiseksi ja kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n määritelmän mukaan metsästys ei lähtökohtaisesti kuulu kansallispuistoihin. Hylkeiden metsästys aiheuttaa häiriötä ja vaaraa myös muille lajeille. Vastaavasti luvussa 7 (Suomenlahti) oleva toimenpide-ehdotus ”Lisätään alueen merellisen suojelualueverkon hylkeenpyyntimahdollisuuksia” tulee poistaa.
- WWF vastustaa luvun perustelutekstissä olevaa ehdotusta jatkaa hallin metsästysaikaa tammikuun loppuun.

Muut toimenpiteet / kansainvälinen yhteistyö (s. 40)

- WWF kummeksuu toimenpide-ehdotusta ”Pyritään vaikuttamaan erityisesti EU:n hyljekauppakiellon muuttamiseksi, sekä säädöksiin että niiden tulkintaan siten, että kansalliset erityispiirteet tulevat esille päätöksenteossa ja että kestävä käytön periaate palautuu merihylkeiden hyödyntämisen perustaksi.” Toimenpide-ehdotus EU:n hyljekauppakiellon muuttamisesta ei näkemyksemme mukaan kuulu kannanhoitosuunnitelman hallinnolliseen toimialaan lainkaan eikä sellaista suunnitelmaan voida sisällyttää. Omassa muistiossaan (VN/17361/2022) hallin metsästysasetuksesta metsästysvuodelle 2022-2023 maa- ja metsätalousministeriö on todennut seuraavaa: ”... Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus 2009 hyljetuotteiden kaupasta eli hyljekauppakiello estää hylkeen ja hyljetuotteiden myynnin. Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan poikkeamiselle ei ole mitään mahdollisuuksia. Käytännössä EU –maista ainoastaan Suomea ja Ruotsia koskeva poikkeusmahdollisuus todettiin WTO:ssa Kanadan ja Norjan pyyntiä syrjiväksi ja poikkeusmahdollisuus estettiin 2015. Kieltoa ei voi purkaa ilman, että suoraan sovellettava asetus kumottaisiin, mitä ei ole realistista odottaa lähitulevaisuudessa tai edes pidemmällä aikavälillä.” Kannanhoitosuunnitelman sisällön pitää pitäytyä toteuttamaan sen tavoitteita, joista päätavoite on: ”... hallin suotuisan suojelutason säilyttäminen ja itämerennorpan osalta se, että suojelutaso ei vuoteen 2030 mennessä heikkene ja lopulta itämerennorpan kohdalla suotuisan suojelutason saavuttaminen.”

Jari Luukkonen
suojelujohtaja, WWF Suomi

Petteri Tolvanen
ohjelmajohtaja, WWF Suomi